

Vragen en nog eens vragen over werk in Zwartsluis en IJsselham Dominee Blokzijl kende onrustige noordwesthoek op z'n duimpje

door Frans Verkade

Waarschijnlijk hebben weinig predikanten zoveel plaatsen in eenzelfde regio aangedaan als Jacobus Strijdonck. Immers over hem wordt wel geschreven dat hij in de barre jaren aan het slot van de zestiende eeuw dominee is geweest te Zwartsluis, IJsselham, IJsselmuiden, Kuinre, Blokzijl en Blankenham. Het klinkt wat twijfelachtig. Wanneer je verschillende onderzoekers raadpleegt blijkt dat ook het geval te zijn. Zonder een Salomonsoordeel te willen vellen bezien we enkele mogelijkheden.

Unaniem duiden verschillende bronnen op het feit dat Strijdonck zo'n beetje tot het jaar 1579 pastoor in Zwartsluis is geweest. Dan komt zijn voortbestaan aan de orde tijdens de Overijsselse synode van de nieuwe protestantse kerk. Hij krijgt de opdracht zich bij de kerk van Vollenhove aan te sluiten en voorbereidingen te treffen voor een examen.

Menigeen gaat er vanuit dat genoemde geestelijke vervolgens in Zwartsluis tot 1583 de eerste predikant is geweest. IJsselmuiden zou als tweede hervormde gemeente van zijn gaven hebben geprofiteerd.

Dr. G.J. van Kolmeschate heeft dat gegeven aan een nader onderzoek onderworpen en plaatst er eerst de nodige vraagtekens bij. Immers in mei 1581 presenteert Strijdonck zich in een brief als de predikant van IJsselham, die korte tijd eerder in Zwartsluis had gearbeid. Omstreeks dezelfde tijd vraagt hij de Ridderschap en Steden van Deventer z'n zoon Hendrik "eijne vicarije in de kercke toe IJsselham" te geven. Alzo is geschied.

Gevlucht

Door bovenstaande komt niet het predikantschap in IJsselmuiden in de knel maar wel het feit dat hij onafgebroken tot het jaar 1583 in Zwartsluis is geweest. Door de politieke situatie in die dagen in de overwegingen te betrekken geeft Van Kolmeschate een vingerwijzing richting de oplossing.

Volgens hem bestaat er een sterke relatie tussen de militaire situatie in het Steenwijk van de zestiende eeuw en de toestand in de hervormde gemeenten in Noordwest-Overijssel. Het vermoeden ontstaat dat Strijdonck na het beleg van Steenwijk (1580-1581) en de verwoesting van de kapel te Zwartsluis tijdelijk "rust" heeft gezocht in IJsselham.

Het is overigens niet denkbaar dat hij over een lange tijd vaste predikant van IJsselham is geweest. Dit dorp kon destijds niet zelfstandig een predikant onderhouden. Het vormde hiervoor een combinatie met Oldemarkt.

Hoewel er zeer weinig over de periode in IJsselmuiden bekend is, mag worden aangenomen dat hij daar tenminste een jaar (van 1583 tot 1584) heeft doorgebracht.

Blokzijl

Vervolgens komt het inmiddels met bijzondere wallen versterkte Blokzijl in beeld. De stadhouder van Noord-Holland had hier zijn macht doen gelden en aan de economische opleving bijgedragen. Zijn soldaten en de hier gevestigde Hollandse kooplieden hebben een predikant nodig. Het wordt dus Strijdonck. Hij laat in 1586 van zich horen omdat hij geen kans ziet de Algemene Synode in 's-Gravenhage bij te wonen. De Spaanse bezetting van Steenwijk belet hem over het water naar Kampen te reizen. In dit jaar neemt hij wel tijdens de synode te Deventer het "secretariaat" ter hand.

In 1593 krijgt Kuinre eigen predikant. Strijdonck krijgt vervolgens ook de kerkleden uit Blankenham onder zijn hoede. Twee jaar later wordt Blokzijl ter synode door ds. H. Wineranus vertegenwoordigd. Daaruit wordt afgeleid dat Strijdonck met zijn werk was gestopt of zelfs reeds overleden.